

Harjaskääpä

Blek borstticka
Funalia trogii

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Harjaskääpä on yksivuotinen, harvoin kaksivuotinen, keskikokoinen, tukevan korkkimainen kääpä, joka kasvaa hyllymäisesti tai kiilamaisesti. Itiöemän yläpinta on tankeakarvainen, kermanväriset karvat ovat 1–2 mm pitkiä ja vanhana niiden latvat ovat tummanruskeita. Itiöemän aluksi ruskehtavan valkoinen alapinta tummenee vanhetessaan, kulmikkaita pillejä on 1,5–2 millimetrillä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Harjaskääpä elää pääasiassa suurilla, usein kuorettomilla kuolleilla, kaatuneilla haavoilla, joskus jalavilla. Kasvupaikat ovat avoimia ja paahteisia, kuten hakkuualueiden reunoja, vanhoja tukkipinoja tai jokivarsien kesäkuivia uomia, joihin on kaatunut puita. Lajia on tavattu Suomen itä- ja eteläosissa hyvin harvinaisena.

Nykytila ja uhkatekijät

Harjaskääpä on mantereisena lajina Suomessa esiintymisalueensa äärirajoilla ja sopivia kasvupaikkoja on vain niukasti. Harjaskääpä on vaarantunut lahopuun vähenemisen ja metsien puulajisuhteiden muutosten takia koska kookkaat kuolevat, tai kuolleet haavat ovat aiempaa harvinaisempia metsissämme. Noin puolet käävän tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Harjaskääpä vaatii jatkuvaa suurten haapojen läsnäoloa. Kasvupaikalla ja sen lähiympäristössä tulisi säästää suuret haavat, myös kuolleet ja huonokuntoiset puut, ja haapalahopuujatkumon säilyminen tulisi turvata. Avoimia ja paahteisia paikkoja suosiva harjaskääpä hyötyy kuitenkin muun puuston harvennuksesta.

Lähteet

- Kotiranta, H. & Niemelä, T. 1996. Uhanalaiset käävät Suomessa. 2. uudistettu painos. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 10. 184 s.
- Kotiranta, H., Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. *Norrinia* 19:1–223.
- Niemelä, T. 2005. Käävät, puiden sienet. Luonnontieteellinen keskusmuuseumi, Kasvimuseo, Helsinki. 319 s.

Kuva: Kimmo Kolehmainen